

T U R K U

RUISSALON OSAYLEISKAAVA V. 2010

S I S Ä L L Y S L U E T T E L O

JOHDANTO

1. PERUSTIEDOT	1
11. SUUNNITTELUTILANNE	1
11.1 Seutukaavoitus	1
11.2 Yleiskaava	4
11.3 Asemakaavoitus	5
11.4 Rakennusjärjestys	5
11.5 Rakennuskielto	5
11.6 Pohjakartta	5
11.7 Muut suunnitelmat	5
12. MAANOMISTUS	6
13. VÄESTÖ JA TYÖPAIKAT	7
13.1 Väestö	7
13.2 Työpaikat	7
14. RAKENNETTU YMPÄRISTÖ	8
14.1 Kokonaisrakenne	8
14.2 Asuminen	9
14.3 Palvelut	9
14.4 Teollisuus	9
14.5 Virkistys ja matkailu	9
15. LUONNONYMPÄRISTÖ	10
15.1 Maiseman rakenne ja maisemakuva	10
15.2 Topografia	10
15.3 Kasvillisuus	10
15.4 Paikallisilmasto	11
16. LIIKENNE	11
16.1 Tieverkko	11
16.2 Joukkoliikenne	11
16.3 Liikennemäärät	11
16.4 Vesiliikenne	13
16.5 Liikenneonnettomuudet	13
17. YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO	13
17.1 Vedenhankinta ja -jakelu	13
17.2 Jätevesien johtaminen ja käsittely ..	14
17.3 Energiahuolto	14
18. SUOJELU	14
18.1 Maisemansuojelu	14
18.2 Kulttuurihistorialliset ja muinais- muistolainsäädännön mukaiset suojelu- alueet ja -kohteet	15
18.3 Luonnonsuojelualueet ja -kohteet	16
18.4 Ympäristöhäiriöt	17
2. TAVOITTEET	19

3. YLEISKAAVA JA SEN PERUSTELUT	21
31. YLEISPERUSTELU JA -KUVAUS	21
32. MAANOMISTUS	21
33. KOKONAISMITOITUS	21
34. RAKENNETTU YMPÄRISTÖ	22
34.1 Kokonaisrakenne	22
34.2 Maankäyttö	22
34.21 Rakentamiseen osoitetut alueet	22
34.22 Katu- ja liikennealueet	25
34.23 Virkistysalueet	26
34.24 Vaara-, erityis- ja muut	
alueet	27
34.25 Vesialueet	27
34.3 Palvelut	27
34.4 Yhdyskuntatekninen huolto	28
35. LIIKENNE	28
36. LUONNONYMPÄRISTÖ	29
37. ERITYISPIIRTEET JA SUOJELUKOhteet	29
38. YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT	29
4. TOTEUTTAMINEN	30
5. SUUNNITTELUVAIHEET	30
51. ALOITE JA OHJELMOINTI	30
52. SUUNNITTELUVAIHEET	31

JOHDANTO

Ruissalo on sekä luontosuhteiltaan että kulttuurihistoriallisesti luettavissa maamme arvokkaimpien alueiden joukkoon. Saaren ilmastollisesti edullinen sijainti on luonut kasvuedellytykset monimuotoiselle ja Suomen oloissa ainutlaatuiselle kasvillisuudelle ja eläimistölle. Sijainti Turun linnan läheisyydessä ja kaupungin keskustan tuntumassa on merkinnyt saaren tuloa jo varhain ihmisen voimakkaan vaikutuksen piiriin. Saarta on muokannut kulttuuri- maisemaksi ensin metsästys ja maatalouden harjoittaminen ja myöhemmin 1800-luvulla huvila-asutus. Nuorimpana kulttuurihistoriallisena kerrostumana Ruissalossa ovat monet virkistykseen ja kulttuuri- palveluihin liittyvät toiminnot kansanpuistosta golfkenttään ja venesatamiin asti. Tänä päivänä Ruissalon huvilamiljöö muodostaa ainutlaatuisen kulttuuri- ja rakennushistoriallisen kokonaisuuden, jonka säilyttäminen on yhdessä luonnonmaiseman kanssa erittäin tärkeää.

Ruissalon osayleiskaavan keskeisin tavoite on sovittaa alueen jatkuvasti kasvava virkistyskäyttö yhteen näiden suojelutavoitteiden kanssa.

Ruissalon osayleiskaavan laadinta käynnistyi 1989 Turun kaupungin aloitteesta. Vahvistettavalla osayleiskaavalla korvataan vanhentunut asemakaava ja luodaan kaupungille toimiva väline maankäytön ja rakentamisen ohjaukseen Ruissalossa.

T U R K U

RUISSALON OSAYLEISKAAVA V. 2010

Ruissalon osayleiskaava on laadittu vahvistettavana osayleiskaavana.

Suunnittelualue

Osayleiskaava käsittää Turun kaupungin Ruissalon kaupunginosan, Ruissalon-, Pikkupukin-, Isopukin-, Vähäkaskisen-, Isokaskisen saaret sekä muutamia lintuluotoja.

Osayleiskaava-alueen maapinta-ala on yhteensä noin 1000 ha. Suunnittelualan sijainti ilmenee liitekartasta.

1

PERUSTIEDOT

11

SUUNNITTELUTILANNE

11.1

Seutukaavoitus

Turun kaupunki kuuluu Varsinais-Suomen Liittoon.

Virkistys-, suojelu-, liikenne- ja teknisen huollon alueet käsittävä vaiheseutukaava 1 on vahvistettu valtioneuvostossa 21.2.1985 ja saanut lainvoiman 29.1.1986.

Loma-asutusta, kylätaajamia ja maa-ainesten ottoa sekä vaiheseutukaava 1:n korjauksia käsittelevä vaiheseutukaava 2 on vahvistettu valtioneuvostossa 3.4.1986 ja saanut lainvoiman 3.5.1986.

Vaiheseutukaava 3 (ns. taajamaseutukaava) käsittää taaja-asutusalueiden varaamisen ohella teollisuus-aluevarauksia, ylikunnallisten palvelulaitosten alueita sekä tarkistuksia vahvistuneen seutukaavan virkistysalueisiin ja liikenneverkkoratkaisuihin. Vaiheseutukaava 3 on vahvistettu valtioneuvostossa 7.10.1988 ja saanut lainvoiman 7.11.1988.

Varsinais-Suomen täydennysseutukaavassa (1990) ja kokonaissuunnitelmassa (1988) ei Ruissaloon ole esitetty muutoksia vahvistettuihin seutukaavoihin verrattuna.

Liite 1

Ote vaiheseutukaavojen 1, 2 ja 3 yhdistelmästä on liitteenä.

Ruissaloa koskevat seuraavat seutukaavamerkinnot ja -määräykset:

VI 1 P Virkistysalue, joka on tarkoitettu pääasiassa lähiulkoilua varten

Suunnittelumääräys

Alueen käytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon sen pääasiallinen lähiulkoilukäyttö.

Rakentamismääräys

Alueelle saa rakentaa ainoastaan ulkoilu- ja virkistyskäyttöön soveltuvia rakennuksia.

Suositus

Alueelle tulisi laatia metsienhoito-ohjeet. Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota kaupunkimaisen rakenteen sisällä olevien vanhojen puistojen puukannan uusiutumiseen.

Merkintää on käytetty Ruissalon kansanpuiston alueella (alue 300).

VI 2 Virkistysalue, joka on tarkoitettu pääasiassa tehokasta retkeilytoimintaa varten

Suunnittelumääräys

Alueen käytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon sen pääasiallinen käyttötarkoitus retkeilyalueena, jolta on varattava retkeilyn tukikohta-alueet.

Rakentamismääräys

Alueella sallitaan retkeily- ja virkistyskäyttöä palvelevan rakentamisen lisäksi haja-asutusluonteinen rakentaminen. Rakentaminen ei saa estää alueen virkistyskäyttöä.

Suositus

Alueelle tulisi laatia yksityiskohtaisempi käyttösunnitelma, jossa osoitettaisiin mm. ulkoilureitit sekä mahdolliset virkistystä palvelevat rakentamisalueet. Suunnitelmaan tulisi liittää myöskin alueen metsänhoidon ohjeet. Alueeseen liittyvien vesistöalueitten virkistysarvo tulisi säilyttää.

Merkintää on käytetty Ruissalon ja sen lähisaarten päämaankäyttömerkintänä (alueet 350-352).

SU

Suojelualue, joka on varattu pääasiassa luonnon- suojelulainsäädännön, muinaismuistolainsäädännön, kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelua koskevan lainsäädännön, vesilainsäädännön tai rakennuslainsäädännön perusteella suojeltavaksi

Suunnittelumääräys

Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon siihen liittyvät luonnontieteelliset tai historialliset ja kulttuurihistorialliset arvot. Vallitsevia olosuhteita muuttavat toimenpiteet tulee suunnitella sellaisiksi, että niillä ei kohtuuttomasti heikennetä alueen suojeluarvoa.

Rakentamismääräys

Alueelle saadaan rakentaa suojelun edellyttämiä rakennuksia. Muu rakentaminen on sallittu vain, mikäli alueen suojeluarvoa ei heikennetä.

Suojelumääräys

Ennen suojelulakiin perustuvia toimenpiteitä on alueen käytössä kiinnitettävä erityistä huomiota sen suojeluarvon säilymiseen.

Suositus

Alueen omistajan tulisi joko tehdä olemassaolevien lakien mukaisia aloitteita alueen tai kohteen rauhoittamiseksi tai suorittaessaan alueeseen tai kohteeseen kohdistuvia toimenpiteitä pyrkiä säilyttämään sen suojeluarvo.

Ruissaloa koskee aluenumero 401.

SL**Luonnonsuojelualue**

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita

Suunnittelumääräys

Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon valtioneuvoston periaatepäätöksen sekä maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön esitysten mukaiset tai muut vastaavat taikka jo toteutetut luonnontieteelliset suojelualuevaraukset.

Rakentamismääräys

Alueelle saa rakentaa suojelutarkoituksen ja siihen liittyvän tieteellisen tutkimuksen edellyttämiä rakennuksia. Lintuvesialueilla muukin rakentaminen on kuitenkin sallittua, mutta rakennussuunnittelussa on otettava huomioon, ettei rakentaminen heikennä alueen suojeluarvoa.

Suojelumääräys

Ennen lakiin perustuvia suojelutoimenpiteitä on alueen käytössä kiinnitettävä erityistä huomiota sen suojeluarvon säilymiseen. Suojelualueella voidaan suorittaa taustaviljelysten vaatimia valtaojien kunnostustoimenpiteitä, mikäli ei oleellisesti vaikeuteta alueen suojeluarvon säilymistä.

Suositus

Alue tai kohde tulisi yleiskaavassa, asemakaavassa, rakennuskaavassa tai rantakaavassa osoittaa suojelualueeksi. Alueen maanomistajan tai lain tarkoittaman organisaation tai järjestön tulisi laatia aloitteita ao. suojelualueitten rauhoittamiseksi. Rauhoitukseen tulisi pyrkiä ensisijaisesti vapaaehtoista tietä laatimalla ennen rauhoitusta toimenpiteohjeet alueitten käyttämisestä. Niittyalueiden käyttöönotto viljelytarkoituksiin on sallittua maan kohoamisen ja maatumisen luonnollisen kehityksen myötä.

Merkintää on käytetty alueilla 403, 405, 406.

ER 2**Erityistoimintojen alue**

Merkinnällä osoitetaan alueita, joille yleisön pääsy on kielletty tai rajoitettu (ampumarata-alueet, vankila-alueet ja eräät puolustusvoimien alueet)

Rakentamismääräys

Alueelle saa rakentaa vain sen pääasiallisen maankäytön edellyttämiä rakennuksia ja laitteita.

Suositus

Alueella tulisi sallia vain ko. toimintojen edellyttämiä avohakkuita. (Suositus on vahvistunut vaiheseutukaava 1:ssä).

Ruissalossa puolustusvoimien alue on osoitettu tällä merkinnällä (alue 557).

Ohjeellinen venereitti**Ohjeellinen päälaivaväylä****Suositus**

Liikenteen aiheuttamaa melua ja muita häiriöitä on pyrittävä rajoittamaan.

Suojelukohde

Sovelletaan vastaavan suojelualan seutukaavamääräyksiä.

Ruissalossa on kohdenumerot 676-697.

11.2**Yleiskaava**

Turun yleiskaava on laadittu 1976 valtuuston hyväksymänä kaavana. Yleiskaavassa pääosa Ruissalosta on merkitty puisto- ja virkistysalueeksi. Erityisalueina on rajattu puolustusvoimain alue Kallanpäässä sekä kasvitieteellinen puutarha ja luonnonsuojelualue saaren keskiosassa.

Liite 2 Ote yleiskaavasta liitteenä.

11.3
Asemakaavoitus

Ruissalon asemakaava on vahvistettu 27.3.1956 käsittäen osayleiskaava-alueen. Terveyskylpylän muutos 9.10.1989, Kasvitieteellisen puutarhan muutos 29.12.1960 sekä satama 4.9.1981.

Liite 3 Asemakaavoitustilanne ilmenee liitteestä 3.

11.4
Rakennusjärjestys

Turun kaupungin rakennusjärjestys on vahvistettu 24.8.1992.

11.5
Rakennuskielto

Ruissalon alueella ei ole voimassa rakennuskieltoa.

11.6
Pohjakartta

Ruissalon osayleiskaava-alueella on Turun kaupungin mittaustoimiston toimesta ajantasalla pidettävät pohjakartat 1:500 ja 1:2000 sekä virastokartta 1:5000.

Liite 3 Kartoitustilanne on esitetty liitteessä 3.

11.7
Muut suunnitelmat

Turun Ruissalon osayleiskaavatyötä on edeltänyt, siihen on liittynyt tai sen yhteydessä on laadittu seuraavat suunnitelmat ja selvitykset, jotka on raportoitu erillisinä:

- Ruissalon kehittämissuunnitelma, Ruissalotoimikunta 24.6.1974.
- Ruissalon huvilat, Runsala villor, Turun maakuntamuseon julkaisu 1985, Helena Soiri-Snellman
- Ruissalon maisemanhoidon ja maankäytön yleissuunnitelma 1987, Virve Veisterä
- Veneliikenteen määrä, käytetyt reitit ja nopeudet Pohjois-, Pukin-, Pitkä-, Haaran- ja Höyttistensalmessa 1990, ympäristönsuojelutoimisto
- Jäkälä- ja Neulasvauriokartoitus 1985, ympäristönsuojelutoimisto

- Turun ilman laadun perusselvitys 1986, Ilmatieteenlaitos
- Birkan lehtoalueesta, Muistio, Jorma Mattsson 1981
- Autolauttojen aiheuttamat virtaus- ja vedenkorkeusmuutokset Turun sataman ja Pukinsalmen alueella, Saaristomeren tutkimuslaitos 1989, Hannu Friman
- Arvio ilman rikkilaskeumasta Turun seudulla v. 1987, Ilmatieteenlaitos
- Ilman epäpuhtauksien vaikutus Ruissalon mäntyihin ja tammiin 1989, Ympäristön-suojelutoimisto
- 1800- ja 1900-lukujen linnoitushistoriallisia kohteita Turussa, Turku 1988, Pertti Huttunen
- Varsinais-Suomen uhanalaiset kasvit 1989, Varsinais-Suomen Seutukaavaliitto
- Turun ympäristön tila 1989, Ympäristön-suojelutoimisto

12

MAANOMISTUS

Keisarillinen senaatti luovutti Ruissalon Turun kaupungille vuonna 1845 turkulaisten virkistyskäyttöön, joten saari on kokonaisuudessaan yhteiskunnan omistuksessa. Kaupungille myönnettiin 6.2.1847 oikeus luovuttaa vuokra-alueita yksityisten henkilöiden käyttöön.

Omistusoikeudesta valtio/kunta on toisistaan poikkeavia käsityksiä. Turun kaupungin ikuisesta nautinto-oikeudesta ei kuitenkaan ole epäilyksiä.

13
VÄESTÖ JA TYÖPAIKAT

13.1
Väestö

Ruissalossa asuvan väestön määrä on viimeisten 15 vuoden aikana jatkuvasti laskenut. Huviloita on siirtynyt joko loma-asunnoiksi tai eri yhteisöjen ja yritysten käyttöön.

Taulukko 1 Ruissalon väestökehitys v. 1975-1990

Vuosi	Osayleis- kaava-alue (arvio)	Muutos abs. keskim./ vuosi	Koko kaupunki
1975	242		165 000
1985	153	-89 -8.9	162 000
1990	136	-17 -3.4	160 000

Ruissalon koko väestö on ikärakenteeltaan lähes samanlainen kuin koko kaupungin väestö.

Taulukko 2 Väestön ikärakenne v. 1990.
Koko kaupunki/Ruissalo

Ikäryhmä	Ruissalo 1990		Koko kaupunki 1990	
	asukkaita	%	asukkaita	%
0-14	21	15	25 563	16
15-64	96	71	109 500	68
65-	19	14	24 937	16
Yhteensä	136	100	160 000	100

13.2
Työpaikat

Ruissalon osayleiskaava-alueen työpaikkojen jakautuminen elinkeinoittain on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3 Ruissalon työpaikat elinkeinoittain
1989

Elinkeinot	Työpaikkoja (kpl)
1. Teollisuus	181
2. Rakennustoiminta	9
3. Palvelut	233
Yhteensä	423

Ruissalon tärkeimmät työnantajat 1990:

	vakituiset	tilapäiset
1. Terveyskylpylä	120-130	
2. Turun satama	70	
3. Laivastoasema	30	
4. Kasvitieteellinen puutarha	10	
5. Turun pursiseura	6	2
6. Leirintäalue	4	50-60
7. Aura-Golf	3	15
8. Honkapirtti	3	
9. Kansanpuisto	2	5
10. Ruissalon kesäkauppa	1	

Liite 4 Työpaikkojen sijainti selviää liitekartasta 4.

14 RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

14.1 Kokonaisrakenne

Ruissalon vanhinta rakennuskerrostumaa edustaa Ruissalon kartano, kuninkaan kartano, peltoineen ja lukuisine torppineen 1600-luvulta. Kartano sijaitsee saaren itäosassa pienellä etelään viettävällä mäenrinteellä. Peltokuviot, jotka tuolloin raivattiin, ovat edelleen pääosin avoimia maisematiloja. Niistä laajimmat sijaitsevat saaren keskiosassa, Ruissalontien eteläpuolella.

1800-luvun puolellessavälissä alkanut, Turun porvarien käynnistämä huvila-asutus sijoittui pääosin saaren eteläosaan. Huvilat sijaitsevat yleensä harvaksen metsäisillä mereen viettävillä rinteillä. Huviloita ja niihin verrattavia rakennuksia on saarilla noin 150 kpl.

Kolmannen kulttuurihistoriallisen kerrostuman muodostavat uudet pääosin 1900-luvun puolella syntyneet toiminnot kuten Turun pursiseuran venesatama, Saaronniemen leirintäalue, hotellikylpylä, korjaustelakka ja kasvitieteellinen puutarha.

Liite 4 Nämä ovat sijoittuneet nauhamaisesti koko saaren pituudelta Ruissalontien tuntumaan, saaren eteläosaan. Oman kokonaisuutensa muodostaa puolustusvoimien alue saaren luoteisosassa. Tärkeimmät toiminnot on esitetty liitekartalla 4.

Saaren rakenteen "verisuonena" toimii Ruissalontie, mikä johtaa Ruissalon sillalta saaren itäpäästä Saaronniemeen Ruissalon länsiosaan. Sitä täydentävät lukuisat pohjoiseteläsuuntaiset pääsytiät.

Ruissalon käytetty kokonaiskerrosala on n. 26 000 k-m².

14.2 Asuminen

Ruissalossa on varsinaisia asuntoja 65, joista kolmasosassa huoneluku ylittää viisi huonetta. Omistusasuntoja näistä on 30. Puutteellinen tai erittäin puutteellinen varustelu on 51 asunnossa. Pääosa asuinrakennuksista on rakennettu ennen vuotta 1920. Vuoden 1960 jälkeen on rakennettu ainoastaan kaksi asuntoa.

14.3 Palvelut

Julkiset palvelut

Ruissalossa ei ole julkisia palveluja.

Kaupalliset palvelut

Saarella on "Ruissalon kesäkauppa" (elintarvikekioski) sekä suurimpana kahvila-ravintolana Honkapiirtti. Kahvila- tai ravintolapalveluja tarjoavat lisäksi kansanpuisto, kasvitieteellinen puutarha, Saaronniemen leirintäalue, Aura Golf, Pursiseuran paviljonki ja Ruissalon kylpylä, Villa Roman ateljeet, juhlapalveluja Y-Hovi ja Kansanpuiston ravintola. Ruissalon kylpylän alueella on huoltoasema. Ruissalossa toimii lisäksi 2 yksityistä taidegalleriaa. Ruissalon kylpylä tarjoaa ympäri vuoden kuntoutus- ja majoituspalveluja.

14.4 Teollisuus

Ruissalon itäpäässä sijaitsee Turun satamaan kuuluva telakka-alue. Varsinainen telakkatoiminta on v. 1993 siirretty Pansioon.

14.5 Virkistys ja matkailu

Ruissalon vilkkain virkistysalue on kävijämäärien perusteella Saaronniemen uimaranta-alue. Muita virkistystoimintoja ovat mm. Aura-Golf, pursiseuran venesatama sekä yhdistysten ja yksityisten lomaviettopaikat. Luontopolkuverkosto (20 km) kiertää saaren kaikki yhteiskäytössä olevat alueet.

Toimintojen sijainti on esitetty liitekartassa 4.

15 LUONNONYMPÄRISTÖ

15.1 Maiseman rakenne ja maisemakuva

Ruissalo kuuluu Suomessa harvinaiseen keskieurooppalaiseen lehtimetsävyöhykkeeseen, jonka tyypillisiä piirteitä ovat rehevä kasvillisuus ja lehtometsien suuri määrä. Saaren länsiosa on havumetsää ja itäosa tammimetsää. Turun Biologian laitoksen mukaan puolet Suomen 2 km² suuruisesta määrästä tammimetsiä sijaitsee Ruissalossa. Metsät peittävät kallio ja moreenipohjaisten mäkien laki- ja rinnealueet, kun taas pellot sijoittuvat mäkien välisiin alaviin savilaaksoihin.

Ruissalon maisemakuvan kannalta keskeinen piirre on metsäalueiden ja avoimien pelto- ja niittyalueiden vuorottelu sekä merelle avautuvat näkymät. Rakennekset sopeutuvat sijoitukseltaan ja mittasuhteiltaan muutamaa poikkeusta lukuunottamatta hyvin maiseman osaksi.

Liite 5

Ruissalon alueen maiseman rakennetta ja ominaispiirteitä on käsitelty tarkemmin erillisessä Ruissalon maisemanhoidon ja maankäytön yleissuunnitelmassa, jossa on myös esitetty suuntaviivoja ympäristön kehittämiseksi. Liite 5.

15.2 Topografia

Ruissalo on pääosin varsin pienimittakaavaista ja loivasti kumpuilevaa maastoa. Saaren korkein kohta on 41 m merenpinnan yläpuolella. Kallioharjanteet laskevat paikoin varsin jyrkästi veteen.

Ruissaloa ympäröivät pienemmät saaret ovat huomattavasti kallioisempia, karumpia ja topografialtaan jyrkkäpiirteisempiä kuin itse Ruissalo.

15.3 Kasvillisuus

Ruissalon kasvupaikkakirjo on laaja ulottuen kalliomaasta aina lehtoihin ja korpeen asti. Lisäksi eri kasvupaikkatyypeistä löytyy runsas valikoima erikoisuuksia, joita ei juuri muualla tavata.

Ihmisen vaikutus näkyy myös voimakkaana. Ruissalosta löytyy metsittyneitä tai metsitettyjä peltoja, muistometsiä, istutettuja tammimetsiköitä ja yksittäisiä erikoisuuksia kuten hopeavaahteroita, Amerikansaarneja jne.

Ruissaloon on valmistunut Turun kaupungin toimesta laadittu metsänhoitosuunnitelma, jossa määritellään

eri alueille yksityiskohtaiset hoito-ohjeet. Kasvillisuuden inventointi maisemanäkökohtien osalta on tehty Ruissalon maisemahoidon ja maankäytön yleissuunnitelmassa.

15.4

Paikallisilmasto

Turun alueella ovat vallitsevina tuulensuuntina mereltä tulevat lounaistuulet, keväästä syksyyn.

16

LIIKENNE

16.1

Tieverkko

Ruissalon osayleiskaava-alueen tieverkon rungon muodostaa saaren halki itä-länsisuunnassa kulkeva Ruissalontie, joka alkaa Ruissalon sillasta ja päättyy Saaronniemeen. Tärkein haarautuva tie on Kuuvaan johtava yksityistie, johon liittyy laaja huviloille johtava tieverkosto. Muut yksityistiet saaren huviloihin liittyvät pääsääntöisesti suoraan Ruissalontiehen.

Kevyen liikenteen väylät ulottuvat Pansiontieltä Saaronniemeen. Pyöräilyreitti kulkee Ruissalontien eteläpuolella Kansanpuiston kautta kiertäen. Kävelytie seuraa Ruissalontietä aluksi eteläpuolella ja siirtyy Kansanpuiston tienhaaran jälkeen Ruissalontien pohjoispuolelle. Satamassa pääosa Ruissalon kevyestä liikenteestä käyttää ajokiellosta huolimatta satama-alueen läpi kulkevaa reittiä Ruissalon silta - Hiekkasatamankatu - Huolintakatu - Pansiontie, koska "virallinen" yhteys Tuontikadun ja Pahanienensillan kautta on huomattavasti pitempi.

Liite 8

Olemassaoleva tieverkko on esitetty liitteessä 8.

16.2

Joukkoliikenne

Ruissaloon liikennöi linja-auto kesäisin puolen tunnin ja talvisin pääsääntöisesti tunnin välein. Linja-autoreitti (linja 8 Ruissalo-Kauppatori) kulkee Ruissalontietä pitkin Saaronniemeen. Osa vuoroista ajaa Kansanpuiston kautta. Muutama vuoro poikkeaa myös Kuuvantiellä.

16.3

Liikennemäärät

Liite 9

Kuvassa 9 on esitetty auto-, joukko- ja kevyen liikenteen määriä Ruissalon sillalla suoritetuissa laskennoissa. Liikenne Ruissalossa on vilkkaampaa kesällä kuin talvella. Säätilalla on erityisesti kesäaikaan suuri vaikutus liikennemääriin.

Liikenteen ollessa talvella pienimmillään sillan ylittää arkipäivän aikana alle 2000 autoa. Kesän helleilmoilla arkipäivän automäärä sillalla on yli 6000. Suurimmillaan liikennemäärät ovat sunnuntaisin. Talvisunnuntain alle 3000 autosta sillan ylittävä liikenne kasvaa viileänä kesäsunnuntainakin yli 6000 autoon. Laskentatietojen puuttuessa voidaan helteisen kesäsunnuntain liikennemääräksi arvioida yli 10 000 autoa. Luvut ilmoittavat autojen määrän molemmat suunnat yhteenlaskettuna.

Linja-autolla Ruissalon sillan ylittää talviarkipäivänä noin 300 matkustajaa ja aurinkoisena kesäarkipäivänä yli 1000 matkustajaa molemmat suunnat yhteenlaskettuna. Kauniina kesäsunnuntaina matkustajamäärä lähestyy 1500:aa.

Kevyen liikenteen laskentoja on tehty vain heinäkuussa. Aurinkoisena arkipäivänä sillan ylitti yli 600 polkupyöräilijää ja lähes sata jalankulkijaa molemmat suunnat yhteenlaskettuna. Aurinkoisena sunnuntaina sillan ylitti noin 2400 polkupyöräilijää ja lähes 200 jalankulkijaa.

Henkilöautojen kuormituksesta ei ole laskentatietoja. Silmämääräisen arvion perusteella autoissa on keskimäärin kaksi matkustajaa. Kaikki liikennemuodot yhteenlaskettuna Ruissalon sillan ylittää talviarkipäivänä arviolta 4000 ihmistä ja aurinkoisena kesäarkipäivänä arviolta 15 000 ihmistä. Lähes 90 % matkustaa henkilöautolla, lähes 10 % linja-autolla ja noin 5 % polkupyörällä. Aurinkoisena kesäsunnuntaina voidaan karkeasti arvioida sillan yli kulkevan noin 25 000 ihmistä, joista runsaat 80 % matkustaa henkilöautolla, lähes 10 % linja-autolla ja noin 10 % polkupyörällä. Kävelijöitä sillalla on vähän.

Liikenteen jakautumista eri kohteisiin Ruissalossa ei ole selvitetty. Jonkinlaista kuvaa antavat saaren tärkeimpien toimintojen arvioidut kävijämäärät:

- Saaronniemi	n. 100 000 kävijää/v
(leirintäalueella n. 30 000 yöpymistä/v)	
- Kasvitieteell. puutarha	n. 30 000 kävijää/v
- Aura-Golf	n. 30 000 kävijää/v
- Honkapirtti	n. 13 000 kävijää/v
- Turun Pursiseura	n. 12 000 kävijää/v
- Kansanpuiston kahvila	
+ tanssisali	n. 9 000 kävijää/v
- Terveyskylpylä	n. 7 000 kävijää/v
- Telakka-alue	n. 73 000 autoa/v
- Y-Hovi	n. 9 000 autoa/v
- Saaristomeren Laivasto	n. 8 000 autoa/v, josta osa raskasta kalustoa
- Ruissalon kesäkauppa	n. 20 000 asiakasta/v

Kuvassa 9 on esitetty kesän autoliikennemäärien kehitys Ruissalon sillalla vuosina 1973-1990 tehtyjen liikennelaskentojen mukaan. Aikaisempien vuosien laskentapäivien sääolosuhteista ei ole tietoja, joten liikennemäärien kehityksen arviointiin on suhtauduttava varauksella. Näyttäisi kuitenkin siltä, etteivät liikennemäärät ole autojen osalta tarkasteluajanjaksolla lisääntyneet.

16.4

Vesiliikenne

Laivaliikenne Turun satamaan kulkee Pukinsalmen 10.0 metrin väylää pitkin Iso-Pukin pohjoispuolelta. Ruissalon pohjoispuolelta kulkee 9.0 metrin laivaväylä Pansion öljysatamaan. Väylä jatkuu 1.5 metrin syvyisenä Pohjoissalmea pitkin Ruissalon sillan alta Linnanaukolle, ruoppauksen ja harauksen jälkeen lähiaikoina 1,9 m.

Kesäaikana Saaronniemen ja Aurajoen välillä on päivittäin 1-3 edestakaista vesibussivuoroa. Merivoimat liikennöivät päivittäin Kallanpään ja Pansion sotasataman välillä.

16.5

Liikenneonnettomuudet

Ruissalon alueella tapahtui vuosina 1984-1988 52 poliisin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta. Niistä seitsemän oli kevyen liikenteen onnettomuuksia. Kuolemaan johtaneita onnettomuuksia oli yksi, muihin henkilövahinkoihin johtaneita onnettomuuksia oli 13. Vaarallisimmat tieosat on esitetty liitekartalla.

Vesiliikenteen osalta ei voida erottaa onnettomuuksien perusteella erityisen vaarallista kohtaa. Vilkkaan vene- ja laivaliikenteen vuoksi riskialuetta on kuitenkin koko Pukinsalmi Kuuvannokasta Aurajoen suulle.

17

YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO

17.1

Vedenhankinta ja -jakelu

Liite 10

Kunnallinen vesijohtoverkosto kattaa tällä hetkellä Ruissalon keskeiset alueet sekä Pikku Pukin saaren.

Ruissaloon rakennetut vesijohto- ja viemäriinjat on esitetty liitteessä 10.

Ruissalon vesijohtoverkosto on yhdistetty Turun keskustan verkostoon. Runkolinja on rakennettu koko saaren läpi ja alueen merkittävimmät kiinteistöt on

liitetty keskitetyn vedenjakelujärjestelmän piiriin. Lisäksi osa alueen kiinteistöistä ottaa vettä talokohtaisista pohjavesikaivoista.

17.2

Jätevesien johtaminen ja käsittely

Jätevesien käsittely Ruissalossa hoidetaan pääosin kiinteistökohtaisesti saostuskaivoilla. Saaren länsiosassa on kuitenkin toiminnassa kolme pienpuhdistamo. Näistä merkittävin on kongressihotellin puhdistamo. Kaksi muuta laitosta, leirintäalueen ja uimarannan puhdistamot, ovat toiminnassa vain kesäaikana.

Viemäriverkosto pumppaamoinen sekä jäteveden puhdistamot on esitetty liitteessä 10.

17.3

Energiahuolto

Sähköhuolto

Koko Ruissalo on sähkönjakelun piirissä

Liite 11

Sähköverkko on esitetty liitekartassa 11.

Puhelinverkko

Liite 12

Puhelinverkko on esitetty liitteessä 12.

18

SUOJELU

18.1

Maisemansuojelu

Maa- ja metsätalousministeriön asettama maisemansuojelutyöryhmä (1980) esitti mietinnössään Ruissaloa toiseksi Turun alueen kansallisesti arvokkaaksi maisemanähtävyydeksi. Ympäristöministeriön maisemaluetyöryhmän mietintö 1993: "Arvokkaat maisema-alueet". Työtä on täsmennetty Varsinais-Suomen seutukaavaliitossa, missä Ruissalon ja Hirvensalon välinen alue on luokiteltu arvokkaaksi maisemakonaisuudeksi. Arvokkaiksi pienmaisemiksi on luokiteltu Ruissalon rantatie ja Iso-Kaskisen kalamajamaisema. Ruissalon kulttuurimaisema ja huvila-asutus esitellään museoviraston ja ympäristöministeriön yhteisessä valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia ympäristöjä käsittävässä julkaisussa "Rakennettu kulttuuriympäristö" 1993.

18.2

Kulttuurihistorialliset ja muinaismuistolainsäädännön mukaiset suojelualueet ja -kohteet

Ruissalon saaren rakennuskanta on inventoitu Turun maakuntamuseon toimesta 1985. Inventoinnin tavoitteena on ollut tarkentaa Ruissalotoimikunnan laatimaa rakennussuojeluohjelmaa vuodelta 1974.

Liitteet
7a ja 7b

Selvityksen perusteella on osayleiskaavatyötä varten laadittu luettelo suojeltavista huvilarakennuksista ja ympäristöistä. Liitteet 7a ja 7b.

Ruissalossa on kuusi tunnettua linnoitushistoriallista kohdetta, jotka ajoittuvat vuosille 1808 ja 1854. Liite Näitä Suomen sodan (1808-09) ja Krimin sodan (1854-55) aikaisista venäläisistä tykistöpatteriasemista on laajempi selvitys Eversti (EVP) Pertti Huttusen tutkielmassa "1800- ja 1900-lukujen linnoitushistoriallisia kohteita Turussa" (Turku 1988). Patterit on osoitettu suojelukohteina vahvistetussa seutukaavassa.

Varsinais-Suomen vahvistetuissa seutukaavoissa on esitetty seuraavat kulttuurihistorialliset suojelukohteet:

- SU-607 Kukkarokivi, suurikokoinen siirtolohkare, johon liittyy tarv. aineistoa (merkitty osayleiskaavaan ● 3)
- SU-676 "Berghorn", Nordforsin villa. Sveitsiläistyylinen huvila vuodelta 1853, Chiewitz.
- SU-677 Huvila "Vuorikoti". Klassistinen kivinen huvila, arkk. Gylichin itselleen suunnittelema n. 1850.
- SU-678 Huvila "Villa Roma". Kivinen uusrenessanssi-rakennus, talviasuttava huvila, rakennettu v. 1851, Chiewitz.
- SU-679 Huvila "Doepelin huvila". Klassistinen puinen huvilarakennus vuodelta 1865.
- SU-680 Huvila "Työväenopisto". Puinen klassistinen huvilarakennus vuodelta 1848.
- SU-681 Huvila no 67. Klassistinen puurakennus, rakennettu 1770-luvulla, siirretty Ruissaloon 1865.
- SU-682 Huvila "Oskarin vuori". Klassistinen kartanotyyppinen puurakennus, n. vuodelta 1850, P.J. Gylich.

- SU-683 Huvila "Erstavik". Rakennettu n. 1890.
- SU-684 Huvila "Kuuva". Puinen klassistinen huvilarakennus 1800-luvun puolivälistä.
- SU-685 Huvila "Saaro". Pallodiolainen kaksikerroksinen puinen huvilarakennus vuodelta 1851.
- SU-686 Huvila Waren. Funktionalistinen puurakenteinen huvila. Rakennettu v. 1933, Erik Bryggman.
- SU-687 Huvila "Onnela" (Tamminiemi). Rakennettu n. 1850.
- SU-688 Huvila "Ekars". Rakennettu 1847.
- SU-689 Huvila "Fridhem". Rakennettu n. 1850.
- SU-690 "Ericssonin huvila". Puinen sveitsiläistyylinen rakennus vuodelta 1853, Chiewitz. Huvila-arkkitehtuurin taidehistoriallisesti tärkeimpiä muistomerkkejä.
- SU-691- Ruissalon patterit. (merkitty osayleiskaavaan ● 2)
697
- SU-693 Choraeuksen lähde. (merkitty osayleiskaavaan ● 1)

Liite 6 ja 7

Vahvistetun seutukaavan suojelukohteet ja alueet on esitetty liitekartassa 6 ja 7.

18.3

Luonnonsuojelualueet ja -kohteet

Ruissalon maisemanhoidon ja maankäytön suunnitelmassa on käsitelty osayleiskaava-alueella olevia luonnonsuojelukohteita ja -alueita sekä annettu ohjeita suojelun hoitamiseen. Selvityksessä on myös otettu huomioon seutukaavoissa esitetyt suojeluvaukset.

- SU:1-401 Ruissalon luonnonsuojelualue. Alue edustaa keskieurooppalaisen lehtometsän maisemaa. Sisältää kaikkia tärkeimpiä tammimetsätyyppejä. Kasvi- ja eläinmaailma poikkeuksellinen. Maan suurin lintutiheys. Maaselkärangattomien fauna ja sienilajisto maailmankuuluja. Kasvi- ja eläintieteen korkeakouluopetuksen kannalta alue on keskeinen retkeily- ja kenttätutkimuskohde. (55.9 ha)

SL-403 Marjaniemi, Ruissalo. Turun kaupungin rauhoitus päätöksen mukaan. (29 ha)

Ruissalon lähialueen pienet kalliolaet ovat useiden harvinaisten lintulajien pesimäpaikkoja. Äijäkarilla, Pöllökarilla, Kalettolla ja Rautakalliolla on tavattu 1989-1990 mm. kyhmyjoutsen, kanadanhanhi, valkoposkihanhi, sinisorsa, tuhkasorsa, haahkoja, lokkeja ja tiiroja. Kaikkiaan Ruissalossa pesii noin 90 lintulajia ja lintutiheys on Suomen oloissa poikkeuksellisen suuri.

Ruissaloa ympäröivällä merialueella on monipuolinen kalalajisto (44 eri lajia), mm. kivinilkkä, pikku-tuulenkala ja tokko.

Ruissalon selkärangaton eläimistö on harvinaislaatuinen jopa koko maailman mittakaavassa. Alueen lehtokasvillisuus on luonut ravintoperustan monille hyvin erikoistuneille ja harvinaisille lajeille.

Ruissalo on ainoa alue Turun tammivyöhykkeeseen kuuluvilla alueilla, jossa voidaan katsoa olevan varsinaisia tammi-, lehmus- ja pähkinäpuumetsiä. Tähän on vaikuttanut ennen muuta alueen edullinen pienilmasto.

Kasvillisuuden monimuotoisuutta kuvaa hyvin mm. se, että Ruissalossa on tavattu 558 eri putkilokasvilajia, 80 puulajia ja 75 kaarnajäkälälajia. Sekä eläin- että kasvilajien joukossa on useita uhanalaisia lajeja (eläimistä: uuttukyyhky, harmaapäätikka, pikkutikka, nuolihaukka, selkälökki, varpuspöllö, kasveista: tummahorsma, kynäjalava, vuorijalava ja tähkämaitikka).

Luonnonsuojelualueet, vahvistettujen seutukaavojen suojelukohteet ja valtakunnallisen lehtojen suojeluohjelman mukaiset aluerajaukset on merkitty liitekarttaan 6.

18.4

Ympäristöhäiriöt

Ilman laatu

Turun kaupungin ympäristönsuojelutoimisto on laatinut useita julkaisuja, joissa on selvitetty mm. Ruissalon ympäristön tilaa.

Huomattavimmat ympäristöhäiriöt Ruissalossa aiheutuvat saaren ulkopuolisista tekijöistä. Näistä tärkeimmät ovat saastelaskeumat, jotka syntyvät suurten teollisuuslaitosten toiminnasta sekä rantaeroosio, mikä aiheutuu Turun satamaan johtavasta laivaliikenteestä.

Saaren sisäinen autoliikenne muodostaa häiriötekijän, johon kaavaratkaisullakin on mahdollista jossain määrin vaikuttaa. Liikennemäärien vähentäminen on eräs tärkeimmistä Ruissalon kehittämistavoitteista.

Saaren sisällä vähäisempiä häiriötekijöitä ovat muutamat huonosti maisemaan sopivat alueet kuten esimerkiksi pursiseuran veneiden talvisäilytysalue erityisesti kesäaikaan.

Ruissalon Marjaniemessä on havaittu puiden päällysjäkälien ja -sammalten häviämistä (pensasjäkälät, naavat, lupot, oravanhäntäsammal ja hiippasammaleet). Tallautumisen vuoksi ovat taantuneet myös hidaskasvuiset maksaruohot ja poronjäkälät. Laiduntamisen loppuminen ja niittyjen umpeenkasvu ovat myös muuttamassa alueen lajistoa. Merialueen epäpuhtaudet näkyvät mm. ahdinparran ja suolilevän lisääntymisenä ja rakkolevän häviämisenä.

Ilman epäpuhtauksia on tutkittu Ruissalossa v. 1988 suoritettujen neulas- ja lehtitutkimusten avulla. Männyn neulasten keski-iässä havaittiin laskua erityisesti Marjaniemessä, Ruissalon luonnonsuojelualueella, Kansanpuistossa sekä Kuuvan Kallanpään ja Saaronniemen alueilla. Saaren länsipäässä on laaja harsuuntumisalue, jonka arvellaan heijastavan muiden tekijöiden ohella Nesteen Naantalın jalostamon ja IVO:n voimalan pitkäaikaisvaikutuksia. Männynneulasten rikkipitoisuus on kasvanut neulasten iän myötä. Suurimmat pitoisuudet olivat Marjaniemessä, Krottilanlahdella ja Kansanpuistossa. Rikkipitoisuuden ohella neulasten huonoon kuntoon ovat vaikuttaneet mahdollisesti myös typen oksidit ja otsoni. Suurimmat rikkipitoisuudet ilmenivät tammen lehdissä samoilla alueilla kuin männyn neulasissakin.

Veden laatu

Vesi- ja ympäristöhallituksen luokituksen mukaan meriveden käyttökelpoisuus on parantunut vuodesta 1966 vuoteen 1987. Ruissalon ympäristössä v. 1966 vesi oli laadultaan huonoa, Kuuvannokan ympärillä välttävää. V. 1987 välttäväksi luokiteltu vesialue ulottui enää saaren itäpäähän. Tyydyttävä veden laatu oli Krottilanlahden ja Härkälänlahden alueella ja Pohjoissalmen länsiosassa. Ruissalon länsipuolella veden laatu oli muuttunut hyväksi. Paraneminen on tapahtunut lähinnä jätevesien puhdistuksen ansiosta.

2

TAVOITTEET

Turun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 23.10.1989 Ruissalon osayleiskaavalle seuraavat tavoitteet:

- Saaret pidetään ensisijaisesti turkulais-ten virkistysalueena. Saaren erityisluonne ja luonnonolosuhteet säilytetään nykyisel-lään. Niiden ylläpitämiseksi laaditaan luonnonhoito-ohjeet.
- Saarilla jo oleville toiminnoille (kasvi-tieteellinen puutarha, kansanpuisto, pur-siseura ym.) laaditaan toiminnalliset oh-jeet.
- Saarilla olevat arvokkaat rakennukset suo-jellaan kaavallisesti. Rakennusten ympä-ristöä koskevat ohjeet laaditaan.
- Saarilla ei aloiteta uusia erillisiä ra-kennuskohteita. Nykyisen rakennuskannan kunnossapito- ja parannustoimenpiteitä suositaan. Nykyisten rakennusten käyttö-tarkoituksen muutosta ei sallita silloin, kun on ilmeistä, että se aiheuttaa saarten luontoa vahingoittavaa ylikuormittumista.
- Saaria koskevassa suunnittelussa nojaudu-taan aiemmin suoritettuihin tutkimuksiin, selvityksiin ja suunnitelmiin (maankäytön yleissuunnitelma ja ohjeet/V.Veisterä, Ruissalon yleissuunnitelma/asemakaavaosas-ton maisemasuunnittelutoimisto) sekä kiin-teistö- ja rakennusvirastojen eri osas-toilta, satama-, ympäristönsuojelu- ja museolautakunnilta, Seutukaavaliitosta sekä valtionhallinnosta saatuihin lausun-toihin.
- Tutkitaan telakan tarpeellisuus Ruissalos-sa ja tarvittaessa uusi sijoituspaikka.
- Ruissalon leirintäalueelle ja asuntovaunu-alueelle osoitetaan muualta uudet toimin-ta-alueet. Leirintäalueen luonnonmukaisen ilmeen palauttamiseksi laaditaan ohjeet toimintojen siirryttyä pois Ruissalosta.
- Lehtojen suojeluohjelmaan kuuluvat kohteet osoitetaan luonnonsuojelualueeksi, toimin-tojen laajentamista tammimetsäalueelle ei sallita, pellot säilytetään nykyisellään. Metsien suojelusta annetaan erityismää-räykset.

- Ruissalon liikennemääriä on rajoitettava. Osayleiskaavan tavoitteiden toteuttamiseksi selvitetään mahdollisuudet julkisen bussiliikenteen kehittämiseksi ja muun liikenteen rajoittamiseksi. On tutkittava mahdollisuutta rakentaa pysäköintialue sillan välittömään läheisyyteen.
- Tieverkostoa ei lisätä nykyiseltään eikä myöskään kävely- ja luontopolkuverkostoa. Vesiliikenteen toimintaedellytyksiä on parannettava.
- Veneilyseurojen toimintaa Ruissalossa ei lisätä, mutta vähäinen nykyisen toiminnan parantamiseen liittyvä muutostyö on mahdollinen. Pursiseuran alueen pysäköintiratkaisut on suunniteltava jo olemassa olevan rakennuskannan välittömään läheisyyteen.
- Kaupunginvaltuuston jo hyväksymät asema-kaavanmuutokset (mm. terveyskylpylä) saatetaan ympäristöministeriön vahvistukseen.
- Suunnitelmaa laadittaessa on saarten asukkaita, saarella toimivia palvelulaitoksia ja muita yhteisöjä kuultava.
- Osayleiskaava laaditaan siten, että se saatetaan ympäristöministeriön vahvistettavaksi.

3 YLEISKAAVA JA SEN PERUSTELUT

31 YLEISPERUSTELU JA -KUVAUS

Osayleiskaavan tavoiteajankohta on vuosi 2010. Yleiskaava on laadittu vahvistettavan osayleiskaavan muotoon. Kaavamääräys 1 merkitsee kaavan vahvistumista ns. III asteen yleiskaavana. Ruissalossa tämä ei kuitenkaan käytännössä merkitse korvausvelvollisuuden laajenemista, koska alue on kokonaan yhteiskunnan omistuksessa. Vahvistetun osayleiskaavan voimakkaat oikeusvaikutukset on nähty tarpeelliseksi alueen merkittävyyden vuoksi.

Kaupunginvaltuuston tavoitteet on pyritty toteuttamaan mahdollisimman pitkälle. Osa tavoitteista edellyttää jatkoselvityksiä ja muita kuin kaavoituksellisia toimenpiteitä. Näitä ovat mm. joukko-liikennejärjestelyt, yksityiskohtaiset metsänhoito-ohjeet, venesatama-, leirintäalue- ja telakkajärjestelyt jne.

Ruissalon osayleiskaavassa on sovitettu yhteen ympäristön suojelu, alueen toimintojen kehittäminen sekä liikenteen vaatimat järjestelyt. Saaren toiminnallisena pääkäyttötarkoituksena on myös tulevaisuudessa virkistys. Pääosa saarella nykyisin olevista toiminnoista tukee tätä tavoitetta.

Osayleiskaavalla määritellään Ruissalossa sallittujen toimintojen luonne ja rajat ja muodostetaan ohjeisto, joka toimii kaupungin elinten päätöksenteon apuna tehtäessä jatkossa Ruissaloa koskevia ratkaisuja.

32 MAANOMISTUS

Koska koko Ruissalo on julkisessa omistuksessa, ei maanomistus aseta esteitä kaavan toteutukselle.

Suuri osa hallintaoikeuksista perustuu v. 2009 päättyviin vuokrasopimuksiin.

33 KOKONAISMITOITUS

Ruissalon väestömäärä on viime vuosina laskenut. Tulevaisuudessa alueella asuvien määrän odotetaan tasaantuvan ja asettuvan noin 100 asukkaan tasolle. Kaavan lähtökohtana on ollut mahdollistaa alueen huviloiden säilyminen ympärivuotisessa tai lomaa-asumiskäytössä.

Työpaikkojen määrässä ei odoteta tapahtuvan olennaisia muutoksia. Lähinnä palvelusektorilla voi tapahtua vähäistä lisäystä. Korjaustelakan toiminnot ja työpaikat ovat siirtyneet pois Ruissalosta.

Osayleiskaavassa ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi määritellä aluekohtaista rakennusoikeutta, koska lähtökohtana on rakentamisen määrän sitominen ensisijaisesti olemassa olevaan kerrosalaan. Sallitun vähäisen lisärakentamisen määrä tulee harkita aina tapauskohtaisesti erikseen. Vähäiseksi ei tule tulkita kuitenkaan yli 20 % nousua käytettyyn kerrosalaan verrattuna.

Kerrosalan olennainen lisäys edellyttää hankkeen tutkimista asemakaavan laadintaprosessin kautta ja yleensä myös yleiskaavan muuttamista.

34

RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

34.1

Kokonaisrakenne

Ruissalon osayleiskaava vahvistaa saaren nykyisen maankäytöllisen ja toiminnallisen perusrakenteen, mutta mahdollistaa myös toimintojen edelleen kehittämisen. Rakennettujen alueiden olennaista lisäystä ei kuitenkaan sallita.

Uudet aluevaraukset keskittyvät lähinnä virkistystoimintojen parantamiseen (uimarannat, venelaiturit). Rakentamisen ulkopuolelle rajattujen alueiden osalta täsmennetään avoimien ja peitteisten alueiden rajat sekä alueiden hoito- ja käyttötavat.

Erityinen paino on annettu sekä kulttuurihistoriallisen että luonnonympäristön suojelulle.

34.2

Maankäyttö

34.21

Rakentamiseen osoitetut alueet

a/s Alueen osa, jolla ympäristö säilytetään ja jota saa käyttää asumiseen, virkistykseen tai kulttuuripalveluihin liittyvään toimintaan.

Päätavoitteena on ollut ainutlaatuisen huvilamiljöön säilyminen. Rakennusten ja niiden ympäristön hoito voidaan varmistaa parhaiten säilyttämällä rakennukset aktiivisena käytössä. Sallitut käyttötarkoitukset on valittu niin, että ne eivät edellytä radikaaleja ympäristön muutoksia. Sopivia toimintoja ovat asuminen, pienimuotoinen virkistys-

toiminta (yksityiset, yritykset, yhteisöt) sekä erilaiset kulttuuripalvelut (nykyisin esimerkiksi taideateljeet).

Huviloiden käytön edellyttämät vähäiset muutokset, peruskorjaus ja lisärakentaminen tulee sallia. Vähäisenä lisärakentamisena voidaan yleensä pitää alle 10 % kerrosalan lisäystä. Kaikkien muutosten tulee kuitenkin tapahtua niin, ettei rakennusten perusrakenne, julkisivut tai pihamiljöö olennaisesti muutu alkuperäisestä asusta. Huviloiden käyttäjien on lisäksi hyväksyttävä se, että etuoikeus saada käyttää Ruissalon kaltaista arvokasta aluetta edellyttää hyvän hoidon ohella myös eräiltä osin tinkimistä niin laajasta yksityisyydestä, kuin mihin loma-asuntoalueilla on yleensä totuttu. Ruissalon virkistyskäyttö ja liikkuminen myös huviloiden läheisyydessä on voitava sallia.

Rakennusten purkaminen ja uudelleen rakentaminen on mahdollista erityisestä syystä. Tällä määräyksellä on haluttu varmistaa huolellinen harkinta tapauksissa, joissa rakentamisen estäminen johtaa yksityisen asukkaan kannalta kohtuuttomaan tilanteeseen. Purkaminen voi olla perusteltua esimerkiksi yllättävän rakenteellisen vaurion ilmetessä. Uudelleen rakentaminen esimerkiksi palon jälkeen voi olla perusteltua. Rakennuksen tuhoutuminen ei myöskään voi olla peruste käyttötarkoitukseltaan tai tiloiltaan vanhasta rakennuksesta olennaisesti poikkeavan uuden rakennuksen rakentamiselle.

Asumistarkoituksiin voidaan huviloiden ohella ottaa myös muita tiloja, jos se ko. alueen hoidon kannalta on välttämätöntä (esim. huoltomiehen asunto sijoitettuna olemassaolevaan piharakennukseen).

Rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokkaat tai maisemakuvan säilymisen kannalta tärkeät rakennukset tai rakennusryhmät on merkitty erikseen neliösymbolilla ja näitä koskevat kaavamääräykset on laadittu hyvin yksityiskohtaisina. Erityisesti huomattakoon, että suojelu koskee kaikkia rakennusryhmään kuuluvia rakennuksia. Mikäli symbolia ei ole tontilla käytetty, voidaan olemassa olevien rakennusten julkisivuissa sallia suuremmat muutokset.

Kaavamääräyksellä on erikseen kielletty myöntämästä lupaa, mikäli toimenpide lisää olennaisesti huoneistolukua tai kerrosalaa, vähentää rakennusten arvoa tai tuo alueelle häiriöitä aiheuttavaa toimintaa tai lisää liikennettä.

Yleisten rakennusten alueeksi (Y) on merkitty Ruissalon entisen koulun alue. Varaus on tehty mahdollisia tulevia julkisia tarpeita varten. Toimintojen tulee sijoittua olemassaoleviin rakennuksiin.

Kasvitieteellisen puutarhan rakennusten alue (YP). Alue on tarkoitettu kasvitieteellisen puutarhan tarvitsemille rakennuksille. Alue on rajattu puutarhan käyttösuunnitelman mukaisesti niin, että puutarhan rakennusten uusiminen on mahdollista.

Urheilutoimintaa palvelevien rakennusten alue, jolla ympäristö säilytetään (YU/s)
Merkinnällä on osoitettu Aura Golf ry:n alueet, joilla sijaitsevat kenttää palvelevat rakennukset. Alueet sisältyvät valtakunnalliseen lehtojen suoje-
luohjelmaan ja alueen olemassaolevaa kasvillisuutta tulee siten suojella. Kentän hoidon vaatimalle uudelle huoltorakennukselle on osoitettu toiminnallisesti hyvä paikka klubirakennuksesta länteen. Tämä alue ei kuulu suojeluvarauksiin.

Sosiaalitoiminta ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten alue (YS)
Merkintää on käytetty Ruissalon kylpylän alueella. Alueen yksityiskohtaista käyttöä ohjaa asemakaava, joka on syytä säilyttää voimassa.

Huvi- ja viihdetarkoituksia palvelevien rakennusten alue (YV)
Merkintää on käytetty Ruissalon kansanpuiston alueella. Merkintä sallii nykytoiminnot sekä alueen vähittäisen edelleenkehittämisen esimerkiksi rakentamalla maauimala.

Liikerakennusten alue (KL)
Merkinnällä on osoitettu olemassaoleva vähittäiskauppa. Kaupan vierellä oleva ulkokuusi tulee säilyttää.

Julkisten palvelujen ja hallinnon alue (PY/S)
Merkintää on käytetty entisen Turun Veneveistämön alueella. Merkintä S edellyttää, että 100 vuotias veneenrakennuksen kulttuurihistoriallinen ympäristö säilytetään otettaessa alue uudenlaisten toimintojen käyttöön. Alueelle on sijoittumassa ympäristötoimiston tiloja, mm. Ruissalon opastuskeskus.

Teollisuus- ja varastorakennusten alue (TV)
Turun pursiseuran veneiden talvisäilytysalue rakennuksineen on merkitty tällä merkinnällä. Alue on rajattu olemassaolevien venesuojien ympärille niin, että alue jää Ruissalontieltä katsoen huomaamattomaksi. Alueen käytölle (mm. venepukkien kesäaikaiselle säilytykselle) tulee antaa tarkemmat ohjeet.

Matkailua ja virkistystä palvelevien rakennusten alue (RM)

Merkintää on käytetty Honkapirtin, Pursiseuran huvilan, Saaronniemen Rettigin huvilan ja Ruissalon kartanon kohdalla. Saaronniemessä merkintä mahdollistaa nykyisten rakennusten kunnostuksen korkeatasoisiksi ravintola-, kokoontumis- ja majoitustiloiksi.

Huoltoaseman alue (LH)

Ruissalon kylpylän venesatamassa oleva huoltoasema on merkitty tällä merkinnällä.

34.22

Katu- ja liikennealueet

Ruissalon osayleiskaava on luonteeltaan toteava. Uusia liikenneväyliä ei ole osoitettu.

Ruissalontie, Kuuvannokkaan johtava tie, Choraekuksen lähteeltä etelään johtava tie sekä kansanpuiston ja Ruissalon kartanon tiet on osoitettu katualueina. Muut liityntäväylät säilyvät yksityistienä.

Pysäköintiin on osoitettu nykyiset yleiset pysäköintialueet sekä leirintäalueella oleva asfaltoitu kenttä. Ruissalon sillan sataman puoleisessa päässä osayleiskaava-alueen ulkopuolella on sataman yleissuunnitelmissa esitetty pysäköintialue, joka on tarkoitettu sekä sataman että Ruissalon pysäköintikäyttöön. Satama tarvitsee tulevaisuudessa aluetta lähinnä yöllä ja aamulla aikaisin satamaan tulossa olevien rekkojen pysäköintiin. Päivällä ja viikonloppuisin alue on pääasiassa Ruissalon ulkoilijoiden käytössä.

Kevytliikenteen verkosto on nykyinen niin pyöräteiden, jalankulkuväylien kuin ulkoilupolkujenkin osalta. Pyöräilyreitti kulkee Ruissalontien eteläpuolella Kansanpuiston kautta kiertäen. Kävelytie seuraa Ruissalontietä aluksi eteläpuolella ja siirtyy Kansanpuiston tienhaaran jälkeen Ruissalontien pohjoispuolelle.

Osayleiskaavan erääksi tavoitteeksi kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Ruissalon liikennemäärien rajoittamisen. Tämä on lähinnä mahdollista joko linja-autoliikenteen vuoroja lisäämällä ja/tai yksityistä henkilöautoliikennettä rajoittamalla. Kummatkaan em. toimenpiteet eivät ole osayleiskaavassa ratkaistavia asioita. Osayleiskaavassa osoitetaan alueet eri maankäyttö- ja liikennetaroituksiin, ei yksittäisiä toiminnallisia liikenneratkaisuja, jotka voivat vaihdella jo osayleiskaavan vaiheittaisen toteutumisenkin myötä.

Linja-autovuorojen lisääminen on joukkoliikenteen johtokunnan alaisuudessa valmisteltava asia. Henkilöautoliikenteen rajoittaminen kuuluu kiinteistö- ja rakennustoimen lautakunnan toimialaan ja voidaan ratkaista osayleiskaavasta erillisenä asiana.

Erillinen ratkaisu on sikälikin perusteltua, että oletettavasti parhaan ja yleisesti hyväksyttävän rajoitustoimenpiteen löytäminen edellyttää kokeiluja.

Osayleiskaavaan kuuluvana liikennemääriä vähentävänä ratkaisuna on leirintäalue esitetty poistettavaksi Ruissalosta eikä uusia liikennettä lisääviä toimintoja ole Ruissaloon esitetty. Ruissalon osayleiskaavasta erillisenä asiana selvitetään uudelleen kevytliikenteen sillan rakentamismahdollisuuksia Pansiontieltä satama-alueen poikki.

34.23

Virkistysalueet

Puisto (VP)

Puistomerkintää on käytetty Ruissalontien itäpäässä, missä Ruissalon sisääntulo on tarkoituksenmukaista kunnostaa puistomaiseksi alueeksi Ruissalon maisemanhoitosuunnitelman mukaisesti.

Kasvitieteellinen puutarha (VP-1) on merkitty omana erillisenä rajauksena. Alue on tarkoitettu varsinaisen puutarhan rakentamiseen puutarhan käyttös suunnitelman mukaisesti.

Osia puutarhan alueesta on rajattu luonnonympäristöltään säilytettäväksi. Näillä alueilla on hoidossa ja käytössä noudatettava lehtojensuojeluohjelman tavoitteita.

Retkeily- ja ulkoilualue (VR-1)

Merkinnällä on osoitettu nykyiset metsän peitossa olevat alueet. Alueella tulee toteuttaa Ruissalon maisemanhoitosuunnitelman ja metsänhoitosuunnitelman mukaista hoitotapaa. Alue säilytetään puistometsänä, jolla liikkuminen pyritään ohjaamaan poluille ja kevytliikenneväylille. Alueille on osoitettu erillisiä huvilarakennusten alueita pihapiireineen. (a/s kts. edellä)

Retkeily- ja ulkoilualue (VR-2)

Merkinnällä on osoitettu maisemallisesti tärkeät, avoimina säilytettävät pelto- ja niittyalueet. Alueella voidaan sallia peltoviljely, karjanlaiduttaminen ja muu toiminta, mikä säilyttää alueen avoimen luonteen (esimerkiksi pelikentät).

Uimaranta-alue (VV)

Uimarantoja on Ruissalon virkistyskäytön kehittämiseksi lisätty ja nykyisiä rantoja laajennettu Saaronniemessä, Kuuvannokassa Santalanlahden pohjoisrannalla, kansanpuistossa ja Iso-Pukin saarella.

Loma- ja matkailualue (R)

Merkintää on käytetty nykyisillä lomakyläalueilla. Määräyksillä on haluttu mahdollistaa nykyisten mökkien kunnostus, mutta alueen laajenemista ei tueta. Yhteisten kokoontumistilojen rakentaminen on kuitenkin sallittu.

Urheilu- ja virkistyspalvelualue (VU)

Merkintää on käytetty mm. Ruissalon golfkentän varsinaisella pelialueella sekä Saaronniemen pelikenttien kohdalla.

Osia urheilualueesta on rajattu SL-alueiksi. Nämä alueet kuuluvat lehtojensuojeluohjelmaan, mutta niiden merkitys on arvioitu varsinaista luonnonsojelualueetta vaatimattommaksi. Alueitten käytössä ja hoidossa on kuitenkin noudatettava lehtojensuojeluohjelman tavoitteita.

34.24**Vaara-, erityis- ja muut alueet**

Jätevedenpuhdistamot on merkitty yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten korttelialueeksi (ET).

34.25**Vesialueet**

Vesialueina on osoitettu merialueet sekä olemassa-olevat lammet.

34.3**Palvelut**

Ruissalon alueelta ei ole osoitettu uusia kaupallisten tai julkisten palvelujen alueita lukuunottamatta Ruissalon entisen koulun tonttia, joka on otettu reservialueeksi tulevia tarpeita varten. Tämä on katsottu perustelluksi Turun keskustan läheisyyden ja toisaalta Ruissalon kehittämistavoitteiden valossa.

Nykyiset kulttuuri- ja virkistyspalvelut voivat pääosin jatkaa toimintaansa, ja uusia on kysynnän ilmetessä mahdollista alueelle perustaa, mikäli toiminta voi toteutua olemassa olevissa rakennuksissa.

Saaronniemen osalta kaupunginvaltuusto on asettanut leirialueen siirtoa koskevan tavoitteen. Suunnitelmassa on Saaronniemeä kehitetty lomanvietto- ja virkistyspalvelualueena.

Kansanpuiston osalta on todettu uimarannan epätyydyttävä veden laatu, ja mahdollistettu maauimalatyyppisen toiminnan sijoittuminen alueelle.

Myös muiden olemassaolevien palvelujen kehittämistarpeet on suunnitelmassa pyritty ottamaan huomioon (kasvitieteellisen puutarhan laajennus, pурсiseuran sataman laajennus, golfkentän huoltorakennuksen sijoitus).

34.4

Yhdyskuntatekninen huolto

Ruissalon alueen vedenhankinta ja -jakelu on edullisinta hoitaa jatkossa nykyisellä tavalla, jolloin alueen eniten vettä kuluttavat kiinteistöt ottavat veden kaupungin verkostosta ja muut hoitavat vedenhankinnan talokohtaisista kaivoista.

Choraueuksen lähde tullaan liittämään kaupungin vesijohdon piiriin.

Ruissaloon ei ole syytä tulevaisuudessa rakentaa koko saareen ulottuvaa kunnallista viemäriverkostoa, vaan jätevesien käsittely voidaan hoitaa pääasiassa nykyisellä tavalla saostuskaivoilla kiinteistökohtaisesti. Saaren länsiosassa toimivat kolme pienpuhdistamo on kuitenkin edullisinta yhdistää ja johtaa kaikki niille tulevat jätevedet kongressikeskuksen puhdistamolle.

Kiinteistökohtaisten saostuskaivojen toimintaa on syytä jatkossa seurata nykyistä tarkemmin. Mikäli niistä aiheutuu ympäristöhaittoja, voidaan puhdistustulosta parantaa esimerkiksi liitteessä esitetyjä imeytysmenetelmiä käyttäen.

35

LIIKENNE

Autoliikenteen osalta katso kohta 34.22.

Vesiliikenne:

Olemassaolevat venesatamat on otettu kaavaan sellaisenaan. Pурсiseuran venesataman aluetta on laajennettu kaakkoon päin, jolloin on mahdollista rakentaa yksi lisälaituri nykyisten rinnalle maise-mallisesti ongelmattomaan kohtaan. Kaavassa on osoitettu kunnostettava venelaituri, joka palvelee yhteysiä Pikku-Pukkiin ja Iso-Pukkiin.

36

LUONNONYMPÄRISTÖ

Ruissalon ainutlaatuisen luonnon vaaliminen on osayleiskaavan tärkein tavoite. Tavoitteen toteuttamiseksi alueen maankäyttö ja erityisesti rakennustoimenpiteiden rajaukset on suoritettu erityisellä huolella.

Tästä syystä osayleiskaava ylittää selvästi tavanomaisten yleiskaavojen tarkkuusasteen. Kaava määrittelee rakennuslain alaisten toimenpiteiden sisällön ja rajat. Sen sijaan alueen toiminnallinen kehittäminen ja yksittäisten hoitotoimenpiteiden määrittäminen riippuu sekä alueen asukkaiden, alueella toimivista yhteisöjen ja yritysten sekä Turun kaupungin päätöksistä. Sen vuoksi Ruissalon luonnon hoitoa varten tulee jatkossa kehittää erityissuunnitelmat, jotka on sopeutettu alueen toimintoihin. Vain näin saavutetaan yksityiskohtiin asti ulottuva, asiantuntijoiden tietoon perustuva ympäristönhoitotapa. Yleissuunnitelmatasolla hoito-ohjeistoa on tutkittu -87 valmistuneessa Ruissalon maisemanhoidon ja maankäytön yleissuunnitelmassa.

37

ERITYISPIIRTEET JA SUOJELUKOhteet

Kaikki perusselvityksessä esitetyt suojelukohteet on otettu mukaan kaavaan. Ruissalon huviloiden osalta suojelumerkinnät perustuvat Varsinais-Suomen Maakuntamuseon edustajan kanssa suoritettuun arviointiin.

38

YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT

Osayleiskaava-alueen sisällä ei liikenteen lisäksi ole merkittäviä ympäristöhäiriöitä aiheuttavia tekijöitä. Liikennetarpeen kasvun myötä Ruissalossa tulee parantaa kevyen liikenteen yhteyksiä sekä joukkoliikenteen tarjontaa ja palvelutasoa.

Ruissalon ulkopuolisiin ilman ja veden saastevaikutuksiin tulee Turun kaupungin toimesta puuttua mahdollisimman pikaisesti ennen kuin kielteiset vaikutukset Ruissalon luonnolle saavat huomattavan laajat mittasuhteet.

Raskaan laivaliikenteen aiheuttaman eroosion pysäyttämisen Ruissalon etelärannalla on kiireellisin toimenpiteitä vaativa häiriöilmiö koko osayleiskaava-alueella. Ongelman poistamiseksi tulee käynnistää nopeasti erillinen seikkaperäinen selvitys.

4

TOTEUTTAMINEN

Ruissalon osayleiskaava on pääsääntöisesti toteava kaava. Siinä ilmennetään eri toimintojen keskinäiset ja toimintojen ja luonnon väliset suhteet sekä rajauksina että määräyksinä. Kaavaan on kuitenkin rakennettu mekanismi, joka joustaa niissä rakentamista koskevissa asioissa, jotka eivät ole alueen suojeluarvojen kannalta oleellisia.

Osayleiskaavan vahvistamiseen liittyy 50-luvulla hyväksytyin asemakaavan kumoaminen. Eräiltä osin, kuten Ruissalon kylpylän kohdalla, asemakaava on kuitenkin syytä jättää voimaan, koska asemakaava määrittelee osayleiskaavaa tarkemmin maankäytön rajaukset ja kerrosalan.

Turun kaupungin tulisi Ruissaloa koskevien päätösten tueksi asettaa toimikunta tai työryhmä, jossa olisi edustus niistä tahoista, joiden toimintaan Ruissalon alue liittyy, ja joka kokoontuisi tarvittaessa pohtimaan hoito- ja rakennustoimenpiteiden koordinoitua ja määrittelemään hoitotoimenpiteiden yleislinjat.

5

SUUNNITTELUVAIHEET

51

ALOITE JA OHJELMOINTI

Turun kaupunginvaltuusto päätti Ruissalon osayleiskaavan laadinnasta 23.10.1989.

Suunnittelijaksi valittiin Suunnittelukeskus Oy Turun aluetoimisto.

Kaavoitusta on valvonut Turun kaupungin asemakaavaosastolla työryhmä:

Asemakaava-arkkitehti
Maisema-arkkitehti
Maisema-arkkitehti

Risto Tilus
Ritva Nummiora
Maija Rautamäki-Paunila

SUUNNITTELUVAIHEET

Konsulttitoimeksiantona:

Perusselvitykset	huhtikuu-elokuu	1990
Haastattelut	kesäkuu-elokuu	1990
Liikennelaskenta	kesäkuu	1990
Luonnos	syyskuu	1990
Alustava yleinen kuuleminen	lokakuu	1990

Konsulttityönä valmistellun suunnitelmaluonnoksen jatkotyöskentely ja luottamusmieskäsittelyn aikana esiin tulleet muutokset on valmistellut Turun kaupungin kiinteistöviraston kaavoitusosasto.

Luonnos on päivätty 7.12.1990. Sitä on käsitelty useissa kiinteistö- ja rakennustoimen lautakunnan kokouksissa. Tarkennuksia on tehty 20.2.1992, 17.7.1992, 24.6.1993, 28.7.1993, 20.9.1993 ja 24.1.1994.

Ehdotus 16.2.1994.

Tarkistettu lausuntojen johdosta 24.10.1994

Tarkistettu museoviraston kanssa käydyn neuvottelun perusteella 24.1.1995

Tarkistettu 30.10.1995 muistutusten perusteella.

Toimistoarkkitehti

Pirja von Pfaler

Tarkistettu 29.2.1996 krl:n palautusten perusteella.

Va. kaavoitusarkkitehti

Markku Toivonen